

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē sundarakāṇḍē

॥ trayōdaśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ trayōdaśaḥ sargaḥ ॥
sītāvināśāśaṅkayā hanumataścintā
sītānupalabdhisūcanādanarthaṃ sambhāvya
hanumatō'parāvartanāya niścayaḥ punaranvēṣaṇavicāraśca
aśōkavāṭikāyāmanusandhānaviṣayē vividhaṃ paryālōcanaṃ ca
vimānāt tu sa saṅkramya
prākāraṃ hariyūthapaḥ |
hanūmān vēgavānāsīd
yathā vidyud ghanāntarē ॥ 5.13.1 ॥

samparikramya hanumān
rāvaṇasya nivēśanān |
adr̥ṣtvā jānakīm sītā -
mabravīd vacanaṃ kapiḥ ॥ 5.13.2 ॥

bhūyiṣṭhaṃ lōlitā laṅkā
rāmasya caratā priyam |
na hi paśyāmi vaidēhīm
sītāṃ sarvāṅgaśōbhanām ॥ 5.13.3 ॥

palvalāni taṭākāni
sarāṃsi saritastathā |

nadyō'nūpavanāntāśca
durgāśca dharaṇīdharāḥ || 5.13.4 ||

lōlitā vasudhā sarvā
na ca paśyāmi jānakīm |
iha sampātinā sītā
rāvaṇasya nivēśanē |
ākhyātā ṛdhrarājēna
na ca sā dṛśyatē na kim || 5.13.5 ||

kiṃ nu sītātha vaidēhī
maithilī janakātmajā |
upatiṣṭhēta vivaśā
rāvaṇēna hṛtā balāt || 5.13.6 ||

kṣipramutpatatō manyē
sītāmādāya rakṣasaḥ |
bibhyatō rāmabāṇānā -
mantarā patitā bhavēt || 5.13.7 ||

athavā hriyamāṇāyāḥ
pathi siddhaniṣēvitē |
manyē patitamāryāyā
hṛdayaṃ prēkṣya sāgaram || 5.13.8 ||

rāvaṇasyōruvēgēna
bhujābhyāṃ pīḍitēna ca |
tayā manyē viśālākṣyā
tyaktaṃ jīvitamāryayā || 5.13.9 ||

uparyupari sā nūnaṃ
 sāgaram kramatastadā |
 vicēṣṭamānā patitā
 samudrē janakātmajā || 5.13.10 ||

āhō kṣudrēṇa cānēna
 rakṣantī śīlamātmanah |
 abandhurbhakṣitā sītā
 rāvaṇēna tapasvinī || 5.13.11 ||

athavā rākṣasēndrasya
 patnībhirasitēkṣaṇā |
 aduṣṭā duṣṭabhāvābhi -
 rbhakṣitā sā bhaviṣyati || 5.13.12 ||

sampūrṇacandrapratimaṃ
 padmapatranibhēkṣaṇam |
 rāmasya dhyāyatī vaktraṃ
 pañcatvaṃ kṛpaṇā gatā || 5.13.13 ||

hā rāma lakṣmaṇētyēvaṃ
 hāyōdhyē cēti maithilī |
 vilapya bahu vaidēhī
 nyastadēhā bhaviṣyati || 5.13.14 ||

athavā nihitā manyē
 rāvaṇasya nivēśanē |
 bhṛśaṃ lālapyatē bālā
 pañjarasthēva sārīkā || 5.13.15 ||

janakasya kulē jātā
 rāmapatnī sumadhyamā |
 kathamutpalapatrākṣī
 rāvaṇasya vaśaṃ vrajēt || 5.13.16 ||

vinaṣṭā vā praṇaṣṭā vā
 mṛtā vā janakātmajā |
 rāmasya priyabhāryasya
 na nivēdayituṃ kṣamam || 5.13.17 ||

nivēdyamānē dōṣaḥ syād
 dōṣaḥ syādanivēdanē |
 katham nu khalu kartavyaṃ
 viṣamaṃ pratibhāti mē || 5.13.18 ||

asminnēvaṅgatē kāryē
 prāptakālaṃ kṣamaṃ ca kim |
 bhavēditi matiṃ bhūyō
 hanumān pravīcārayan || 5.13.19 ||

yadi sītāmadṛṣṭvāhaṃ
 vānarēndrapurīmitaḥ |
 gamiṣyāmi tataḥ kō mē
 puruṣārthō bhaviṣyati || 5.13.20 ||

mamēdaṃ laṅghanaṃ vyartham
 sāgarasya bhaviṣyati |
 pravēśaścaiva laṅkāyāṃ
 rākṣasānāṃ ca darśanam || 5.13.21 ||

kiṃ vā vakṣyati sugrīvō
 harayō vāpi saṅgatāḥ |
 kiṣkindhāmanusamprāptaṃ
 tau vā daśarathātmaṃ ॥ 5.13.22 ॥

gatvā tu yadi kākutsthaṃ
 vakṣyāmi paruṣaṃ vacaḥ |
 na drṣṭēti mayā sītā
 tatastyakṣyati jīvitam ॥ 5.13.23 ॥

paruṣaṃ dāruṇaṃ tīkṣṇaṃ
 krūramindriyatāpanam |
 sītānimittaṃ durvākyam
 śrutvā sa na bhaviṣyati ॥ 5.13.24 ॥

taṃ tu kṛcchragataṃ drṣṭvā
 pañcatvagatamānasam |
 bhṛśānuraktamēdhāvī
 na bhaviṣyati lakṣmaṇaḥ ॥ 5.13.25 ॥

vinaṣṭau bhrātarau śrutvā
 bharatō'pi mariṣyati |
 bharataṃ ca mṛtaṃ drṣṭvā
 śatrughnō na bhaviṣyati ॥ 5.13.26 ॥

putrān mṛtān samīkṣyātha
 na bhaviṣyanti mātaraḥ |
 kausalyā ca sumitrā ca
 kaikēyī ca na saṃśayaḥ ॥ 5.13.27 ॥

kṛtajñāḥ satyasandhaśca
 sugrīvaḥ plavagādhipaḥ |
 rāmam tathā gataṁ dṛṣṭvā
 tatastyakṣyati jīvitam || 5.13.28 ||

durmanā vyathitā dīnā
 nirānandā tapasvinī |
 pīḍitā bharṭṛśōkēna
 rumā tyakṣyati jīvitam || 5.13.29 ||

vālijēna tu duḥkhēna
 pīḍitā śōkakarśītā |
 pañcatvamāgatā rājñī
 tārāpi na bhaviṣyati || 5.13.30 ||

mātāpitṛrvināśēna
 sugrīvavyasanēna ca |
 kumārō'pyaṅgadastasmād
 vijahiṣyati jīvitam || 5.13.31 ||

bharṭṛjēna tu duḥkhēna
 abhibhūtā vanaukaśaḥ |
 śirāṃsyabhihaniṣyanti
 talairmuṣṭibhirēva ca || 5.13.32 ||

sāntvēnānupradānēna
 mānēna ca yaśasvinā |
 lālitaḥ kapināthēna
 prāṇāṃstyakṣyanti vānarāḥ || 5.13.33 ||

na vanēṣu na śailēṣu
 na nirōdhēṣu vā punaḥ |
 krīḍāmanubhaviṣyanti
 samētya kapikuñjarāḥ || 5.13.34 ||

saputradārāḥ sāmātyā
 bhartrvyasanapīḍitāḥ |
 śailāgrēbhyaḥ paṭiṣyanti
 samēṣu viṣamēṣu ca || 5.13.35 ||

viṣamudbandhanaṃ vāpi
 pravēśaṃ jvalanasya vā |
 upavāsamathō śastraṃ
 pracariṣyanti vānarāḥ || 5.13.36 ||

ghōramārōdanaṃ manyē
 gatē mayi bhaviṣyati |
 ikṣvākukulanāśaśca
 nāśaścaiva vanaukasām || 5.13.37 ||

sō'haṃ naiva gamiṣyāmi
 kiṣkindhāṃ nagarīmitaḥ |
 nahi śakṣyāmyahaṃ draṣṭuṃ
 sugrīvaṃ maithilīṃ vinā || 5.13.38 ||

mayyagacchati cēhasthē
 dharmātmānau mahārathau |
 āśayā tau dhariṣyētē
 vānarāśca tarasvinaḥ || 5.13.39 ||

hastādānō mukhādānō
niyatō vṛkṣamūlikaḥ |
vānaprasthō bhaviṣyāmi
hyadrṣṭvā janakātmajām || 5.13.40 ||

sāgarānūpajē dēśē
bahumūlaphalōdakē |
citiṃ kṛtvā pravēkṣyāmi
samiddhamaraṇīsutam || 5.13.41 ||

upaviṣṭasya vā samyag
liṅginaṃ sādhayiṣyataḥ |
śarīraṃ bhakṣayiṣyanti
vāyasāḥ śvāpadāni ca || 5.13.42 ||

idamapyrṣibhirdṣṭaṃ
niryāṇamiti mē matiḥ |
samyagāpaḥ pravēkṣyāmi
na cēt paśyāmi jānakīm || 5.13.43 ||

sujātamūlā subhagā
kīrtimālā yaśasvinī |
prabhagnā cirarātrāya
mama sītāmapaśyataḥ || 5.13.44 ||

tāpasō vā bhaviṣyāmi
niyatō vṛkṣamūlikaḥ |
nētaḥ pratigamiṣyāmi
tāmadṛṣṭvāsitēkṣaṇām || 5.13.45 ||

yadi tu pratigacchāmi
 sītāmanadhigamya tām |
 aṅgadaḥ sahitaḥ sarvai -
 rvānarairna bhaviṣyati || 5.13.46 ||

vināśē bahavō dōṣā
 jīvan prāpnōti bhadrakam |
 tasmāt prāṇān dhariṣyāmi
 dhruvō jīvati saṅgamaḥ || 5.13.47 ||

ēvaṃ bahuvidhaṃ duḥkhaṃ
 manasā dhārayan bahu |
 nādhyagacchat tadā pāraṃ
 śōkasya kapikuñjaraḥ || 5.13.48 ||

tatō vikramamāsādya
 dhairyaṇ kapikuñjaraḥ |
 rāvaṇaṃ vā vadhiṣyāmi
 daśagrīvaṃ mahābalaṃ |
 kāmamastu hṛtā sītā
 pratyācīrṇaṃ bhaviṣyati || 5.13.49 ||

athavainaṃ samutkṣipya
 uparyupari sāgaram |
 rāmāyōpahariṣyāmi
 paśuṃ paśupatēriṇa || 5.13.50 ||

iti cintāsamāpannaḥ
 sītāmanadhigamya tām |

dhyānaśōkaparītātmā

cintayāmāsa vānaraḥ || 5.13.51 ||

yāvat sītāṃ na paśyāmi

rāmapatnīm yaśasvinīm |

tāvadētāṃ purīm laṅkāṃ

vicinōmi punaḥ punaḥ || 5.13.52 ||

sampātivacanāccāpi

rāmaṃ yadyānayāmyaham |

apaśyan rāghavō bhāryāṃ

nirdahēt sarvavānarān || 5.13.53 ||

ihaiva niyatāhārō

vatsyāmi niyatēndriyaḥ |

na matkṛtē vinaśyēyuh

sarvē tē naravānarāḥ || 5.13.54 ||

aśōkavanikā cāpi

mahatīyaṃ mahādrumā |

imāmadhigamiṣyāmi

nahīyaṃ vicitā mayā || 5.13.55 ||

vasūn rudrāṃstathā'dityā -

naśvinau marutō'pi ca |

namaskṛtvā gamiṣyāmi

rakṣasāṃ śōkavardhanaḥ || 5.13.56 ||

jītvā tu rākṣasān dēvī -

mikṣvākukulanandinīm |

sampradāsyāmi rāmāya
siddhīmiva tapasvinē || 5.13.57 ||

sa muhūrtamiva dhyātvā
cintāvigrahitēndriyaḥ |
udatiṣṭhan mahābāhu -
rhanūmān mārutātmajaḥ || 5.13.58 ||

namō'stu rāmāya salakṣmaṇāya
dēvyai ca tasyai janakātmajāyai |
namō'stu rudrēndrayamānilēbhyō
namō'stu candrāgnimarudgaṇēbhyaḥ || 5.13.59 ||

sa tēbhyastu namaskṛtvā
sugrīvāya ca mārutiḥ |
diśaḥ sarvāḥ samālōkya
sō'sōkavanikāṃ prati || 5.13.60 ||

sa gatvā manasā pūrva -
maśōkavanikāṃ śubhām |
uttaraṃ cintayāmāsa
vānarō mārutātmajaḥ || 5.13.61 ||

dhruvaṃ tu rakṣōbahulā
bhaviṣyati vanākulā |
aśōkavanikā puṇyā
sarvasaṃskārasaṃskṛtā || 5.13.62 ||

rakṣiṇaścātra vihitā
nūnaṃ rakṣanti pādapān |

bhagavānapi viśvātmā
nātikṣōbhaṃ pravāyati || 5.13.63 ||

saṅkṣiptō'yaṃ mayā'tmā ca
rāmārthē rāvaṇasya ca |
siddhiṃ diśantu mē sarvē
dēvāḥ sarṣigaṇāstviha || 5.13.64 ||

brahmā svayambhūrbhagavān
dēvāścaiva tapasvinaḥ |
siddhimagniśca vāyuśca
puruhūtaśca vajrabhṛt || 5.13.65 ||

varuṇaḥ pāśahastaśca
sōmādityau tathaiva ca |
aśvinau ca mahātmānau
marutaḥ sarva ēva ca || 5.13.66 ||

siddhiṃ sarvāṇi bhūtāni
bhūtānāṃ caiva yaḥ prabhuḥ |
dāsyanti mama yē cānyē -
'pyadṛṣṭāḥ pathi gōcarāḥ || 5.13.67 ||

tadunnasaṃ pāṇḍuradantamavraṇaṃ
śucismitaṃ padmapalāśalōcanam |
drakṣyē tadāryāvadanaṃ kadānvahaṃ
prasannatārādhipatulyavarcaśam || 5.13.68 ||

kṣudrēṇa hīnēna nṛśaṃsamūrtinā
sudāruṇālaṅkṛtavēṣadhāriṇā |

balābhibhūtā hyabalā tapasvinī

kathaṃ nu mē dṛṣṭipathē'dya sā bhavēt || 5.13.69 ||

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē trayōdaśaḥ sargaḥ ||*